

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

...iratok visszaküldésére
 ...zésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az emberiség legnagyobb ellensége.

A tudomány és a tapasztalat egyaránt bebizonyította, hogy a szeszes italoknak már mérsékelt élvezete is súlyosan befolyásolja az egyén egészségét, a faj fejlődését, az egész emberiség szellemi, erkölcsi és gazdasági haladását. Bizonyítják ezt a fegyházak, tébolydák és kórházak statisztikái, amelyekben az alkohol 50—60 százalékkal szerepel, mint a betegségek és büntettek okozója.

A szeszes italoknak fogyasztása évről-évre növekszik és ezzel párhuzamosan fokozódik az emberiség degenerálása, pusztulása. Kétségbenvonhatatlanul be van immár igazolva, hogy a szeszes italoknak bármilyen fajtája, legyen az bor, sör, pezsgő, cognac, vagy a legkomiszabb pálinka, egyaránt beteggé teszi az emberi szervezetet, megfosztja az egyént a helyes gondolkodástól, testi és szellemi munkaképességétől, kiöli belőle az ideálokat, a szebbre, nemesebbre való törekvést. Csökkenti az ember ellenálló képességét fertőző betegségekkel szemben. Az alkoholista tüdővészben, cholerában, tüdőgyulladásban sokkal könnyebben és hamarabb pusztul el, mint a szeszes italoktól tartózkodó ember. Az alkohol leszálítja az élettartamot. Az életbiztosító társaságok adatai bizonyítják, hogy abstinensek (szeszes italoktól teljesen tartózkodó egyének) aránylag jóval hosszabb

életűek és épen azért azokat olcsóbban is biztosítják. De az alkohol nemcsak azt teszi teljesen tökélyre, juttatja elmebetegintézetbe, börtönbe, aki szeszes italt iszik, hanem annak egész családját, utódait is a pusztulás örvényébe sodorja.

Bunge, Forel és a világhírű tudósok egész serege a legvilágosabban bebizonyították, hogy a szeszes italt élvezők utódai elfajulnak, elmeöngéek, hülyék és siketnémák lesznek.

A legtöbb balesetet az alkohol idézi elő; hány gyilkosságnak és egyéb súlyos büntetnek volt már okozója az alkohol, százezer és százezer emberélet pusztul el évenként az alkoholévezet folytán.

A szeszes italoknak semminemű jó, vagy hasznos hatása nincsen; nem táplálnak, nem erősítik a szervezetet, nem melegítenek és nem élénkítik az élettevékenységet, hanem éppen mindennek az ellenkezőjét teszik. A szeszes italok élvezete mindig és mindenkinek csak kárt okoz: tönkre teszi az egyént, nyomorékká, elfajultá utódját, feldulja a családi boldogságot, az egész társadalmat alapjában megingatja.

És mindezt a nyomort, szenvedést és pusztulást mily méregdrágán kell megvásárolni! Még a mértékletes munkás is keresetének több mint negyed részét költi szeszes italokra, amelyekből semmi haszna nincsen, csak kára: erkölcsileg és anyagiilag egyaránt. Magyarországon legalább is

ezer millió koronát adnak ki évenként szeszes italokra, kulturára pedig ennek csak a század részét. A magyarországi szervezett munkásság gazdasági és kulturális föllendítésére kiad évenként 9000.000 koronát, alkoholra pedig majdnem öt millió koronát! Kivált sztrájkok alkalmával van keletje a szesznek; nem hiába választják sztrájknyának mindig a legközelebbi csapszéket! Mennyivel javulna a munkás gazdasági és társadalmi helyzete, ha ezt az óriási összeget nem a maga megmérgezésére és öveinek tönkretetésére, hanem lakásra, élelmezésre, önművelésre fordítaná!

A szeszes italok élvezetéről való lemondás áldozatba nem kerül, az mindenképpen csak előnyös és hasznára válik mindenkinek. Az abstinens, a szeszes italoktól teljesen tartózkodó egyén életfogása sokkal nemesebb, magasabb, élete sokkal nyugottabb, megelégedett, testi és szellemi erejének teljes birtokában sokkal munkaképesebb, emellett pedig nagy összegeket takarít meg és fordíthat okosabb célokra, mint szeszes italra.

Az alkohol okozta tengernyi baj, nyomor és szenvedés csökkenését és amennyiben lehet, megszüntetését tűzte ki céljául az alkoholelles Egyesületek Országos Ligája, amely tagjaitól megköveteli, hogy teljesen tartózkodjanak a szeszes italok élvezetétől és minden erejük-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Krónika a kirakatversenyről.

Van ló — és van üggető verseny
 És van szépségek versenye,
 Van fot ball match és tornaverseny.
 Hol díjat kap, ki nem henyé,
 Van szépségverseny és azontul
 Sokféle verseny még egyéb,
 De kirakatok versenyéhez
 Most először tolong a nép.

Ki mostanában este járja
 Az utcákat és utakat,
 Szemébe ötlük itt is, ott is
 Sok fényes, cifra kirakat.
 Van nyakkendőből pálmacerdő,
 És töktejékből a konak,
 Van ceruzából egy lovagvár,
 Hol hárfát pöngét a lovag.

Ollókból, késből guillotin van,
 És bábokból udvari bál,
 És van magános szomorufűz,
 Mely cifra pántlikákból áll.

Van bodoir is benne pamlag,
 És szafaládó rajt a rojt,
 Szerelmet vall egy fess huszártiszt,
 És kardján virslikből a — bojt.

Van hegyvidék csupa kodakból
 És parfümökből egy patak,
 Az alpeseknek zord tetőin
 Naftalin jelzi a havat.
 Van egy zordon, mohfödte szikla,
 S egy bus, családott ifju rajt,
 A zordon szikla: csupa kvardii,
 S a hold: egy ementáli sajt.

Én végig néztem valamennyit,
 És tetszett nékem valahány,
 Hogy melyiknek adnám a díjat,
 Ezen soká gondolkozám.
 És véletlenül elhaladtam,
 Földszintes, kis ablak alatt,
 Egy szőke lány hajolt ki rajta...
 Ez volt a legszebb kirakat!

Körséta

a st. louis-i világkiállítás területén.

Irta: Vértési Károly.

A st. louis-i világkiállításán a honunkfia Konta Sándor kezdeményezése folytán, papok és világiak által támogatva építettett fel a 22 utcával bíró, a műveltségnek egyik legregőbb városa Jeruzsálem, a hitvallásnak városa, ahonét ered a mi hitünk is, a krisztusi tan. Tizenegy arca, az eredetihez hasonló dombos területet borít a 300 épület.

Eredeti fénykép felvételek s tervek szerint épült ez az itteni Jeruzsálem, történelmi dombjaival, nevezetesebb épüeteivel, falával. Lakosainak a száma 1000, mind az igazi Jeruzsálemből való. Arab és szír kereskedő, ezüstbe keveredő szakállal, keresztény, zsidó és mohamedánu hitű. Virítóan tarka ruhás asszonyok és leányok. Testük korábban érik, hamarabb vénhedik. A keleti népek körséta baja ez.

Itt is a jaffai kapu megyek be, mint 1887-ben mentem ott. Akkor is nagyon fáradt voltam, elgyötört, a tengerpartján fekvő Jaffa városból egy egész meleg délutánon és az egész, hűvös éjjelen át kocsin, lovon, számarháton felváltva megtett utazás után.

Ebben az utánzott városban minden ismerős volt előttem, a főhelyek és romok, nem

kel támogassák az abstinens küzdelmet. Tagjait kisebb családi körökbe gyűjti, igyekszik őket oktatni, felvilágosítani, nevelni és korcsma helyett, nemesebb, lelki és szellemi összeköttetést nyújtani. Az egyesület iszap... is foglalkozik, céljai közé... kohlmentes kávéházak, vendéglők... onok, népkönyvtárak, iskolaszobák... létesítése és fentartása. Az egyesületnek tagja lehet minden 15 életévét betöltött egyén, aki hajlandó megfogadni, hogy szeszes italt nem élvez.

Friedjung leleplezései. Zágrábról jelentik: A »Hrvatsky Novosty« egy Friedjung-tal tartott interviút közöl. Ebben a hírneves publicista többek között ezeket mondta:

— Ismert cikkemet azzal a szándékkal írtam, hogy Aerenthal külügyi politikáját igazoljam. Aerenthal báró éppugy mint én, nagyon jól tudja, hogy a cikkem alapját képező dokumentumok fölött nem is lehet vitatkozni, még kevésbé lehet azokat megcáfolni.

Fejérvári Bécsben. Politikai körökben arról beszélnek, hogy Fejérváry Géza báró külön kihallgatást kért a felségtől. A hirtelen utazás magyarázata állítólag az, hogy egy német Konverzations Lexicon legújabb kötetében, súlyos vádak közöltettek a Fejérváry-kormányról s kiderítették volna, hogy a neheztelt cikket a sajtóiroda juttatta a Lexicon szerkesztőségének.

A helyzet.

A politikai láthatáron semmi sem változott; a helyzet változatlan. Egyelőre csak kombinálnak az emberek, mások megint azzal foglalkoznak, hogy a kombinációkat megcáfolják. Ezzel is telik az idő addig, míg komolyan lehet valamelyes pozitívumról beszélni.

Sokat beszélnek arról a félhivatalos körülményről, mely a bankcsoport tuzásait látszatra pártfogolja. Ezt arra magyarázzák, hogy a kor-

kellett magyarázat. Ez itt a Szentsírtemploma, az ott a Templon-téren épült Omár-mecset, Jeruzsálem legszebb építkezése, a kálvária- Via Dolorosa utja, az Ecce Homo iv, Dávid tornya, Salamon fényes templomának a romfala, amely mellett, annak a tövében siránkoznak ott a zsidók vesztességük fölött maiglan. Itt a Cedron-patak, — ott, csak a nyárban kiszáradt medrét láttam, — távolabb az Olajfák-hegye emelkedik, előtérben a Gethsemane-kert. Itt a szent szikla, melyen Melchizedek főpap áldozott, ahol Ábrahám feláldozni akarta fiát Izsákot, és ahol Jákob, álmában a mennyországba vivő létrát látta, s. a. t. egészen jó utánpótlások.

A názári Jézus megfeszítése, mesteri diorámában, panorama féle áttetsző festményben, melynek a világítása a napszakok szerint változik. A jeruzsálemi emberek készítménye egészen az, úgy, hogy az itteni bazárokból és utcai elárúsító helyeken vett tárgyakkal, szem előtti munkákkal kiegészíthetem a jeruzsálemi gyűjteményt.

Szent képek, préselt virágokból rakott képek, gyöngyházból, félkagylóból, kagylóhéjból való fényes készítmények, békateknővel kirakottak, olajfából faragványok, selyemkendők, arany-ézüst ékszerek, törökhözta kalásis, úgy, mint ott. Puha kezek munkája, sok szép tárgy, de izléstelen csecsebecse is elég van. Megyek egy tapodtot, mást látok.

Nagyon érdekes a Salamon egykori tem-

mánynak szüksége van a most az osztrák kormányral meginduló tárgyalásokban erős háttérre. Erre vezethető vissza a függetlenségi párt hivatalos lapjának, a Budapestnek tegnapi vezércikke is, melyben a következők foglaltatnak:

— Azok közt a sajtóközlemények közt, amelyek az igazságot elhomályosítják, van a bécsi N. Fr. Pr.-nek egy fejtegetése, amelynek rendjén azt is olvassuk, hogy a Kossuth Ferenchez közel álló sajtó kilátásba helyez egy ötéves provizóriumot a bankközösség alapján. No, hát a Budapest elég közel áll Kossuth Ferenchez, de a Budapest soha egyetlen szóval sem említette még eddig a bankprovizóriumot, mint magyar álláspontot; mert mi következetesen mindig vagy kartellbank, vagy az önálló bank eszméjét propagáltuk. Csak akkor kerülhet sor valamely más megoldási mód diszkutálására, ha az említett két terv legyőzhetetlen akadályokba ütköznék. És akkor is a függetlenségi párt szabadon dönthet vezérének, Kossuth Ferencnek irányítása mellett.

A válság lefolyása.

A válság előrelátható lefolyásáról ezeket írja a Budapest:

— Ha konstatáljuk az osztrák kormányral való tárgyalások eredménytelenségét, akkor még közvetlenül a tárgyalások befejezése után, tehát ott Bécsben Wekerle miniszterelnök, majd meg Kossuth Ferenc kihallgatásra mennek a királyhoz, akinek a miniszterelnök jelentést tesz a banktárgyalások eredménytelenségéről. Kossuth Ferenc pedig ezt az alkalmat valószínűleg felhasználja már arra, hogy mint a parlament többségét alkotó függetlenségi párt vezetője, előterjesztést tegyen a felségnek az önálló bankra nézve. Nem valószínű, hogy a felség már ez alkalommal döntsön a kérdésben.

»A miniszterek azután hazajönnek és itt tartanak miniszteri tanácskozást, melyen megállapítják, hogy a kartellbank terve meghiusult s Kossuth Ferenc az önálló bank mellett való állásfoglalást fogja proponálni. Előrelátható, hogy e ponton differenciák fognak támadni a kabinet tagjai közt, mire elhatározzák a kabinet lemondását, amit természetesen meg is kell okolni a minisztertanácsi jegyzőkönyvben.«

»Ha az események úgy alakulnak, hogy ez néhány nappal e hó 26-ika előtt következik

plomának a nagy mintáját, a régi Jeruzsálemet is megnézni, amiként azt a tudományos alapokra fektetett képzelés, salomoni pompázatoságában azt a szemünk elé állítja.

Besötített helyről látjuk a templom kivilágítását, arany-ézüst edényeinek a csillogását. Egy nagy olajfestésű képen látjuk Israel fiait a Sinai-hegy előtt. Mozgófényképekkel történelmi előadást tartanak. Mindez még jobban érdekelheti az amerikaiakat, akik Makónál is még sokkal messzebb vannak Jeruzsálemtől.

Tevére ültem és bejártam az utcákat. A lelkem majd kirázódott, a rázós ülésből majd leestem.

Lincoln faházának az összerakható utánzásában, a Lincoln muzeumban megnéztem a nagy embernek és későbbi köztársasági elnöknek az arcképét, Bibliáját, inga óráját, pamlagját, karszékét, vasuti egyszerű kocsját és a diszkocsiját. Még a legutóbbi is nagyon egyszerű. A számot nem tevő semmiségek, tanulságok mégis, hogy a nagy emberek, milyen egyszerűen éltek a régi jó világban, pedig Lincoln, ifjú korában madárijesztőben cifrán járt. Szalmakalap, szines ing, rojtos nadrágtartó, térdig érő vászonnadrág, kék harisnya, eltiport cipő. Hosszu kuszá haj, sörtés arc egészítették ki a megjelenését. Szülővárosa nem vehette nagyra.

be, ami nem valószínű, akkor már előbb összehívják a képviselőházat a kormány lemondásának bejelentése végett. A képviselőházat ugyanakkor újból elnapolják addigra, míg a válság megoldódik. Természetes, hogy a válság megoldásáig még ez a kormány vezeti az ügyeket a folség megbízásából.

Látható ebből, hogy a válság programjának minden pontja szabatosan ki van dolgozva. A szereplőktől függ, hogy szerepkörüket hűségesen betöltsék.

Wekerle és Bilinski.

A N. P. J. értesülése szerint Wekerle miniszterelnök tegnap hosszabban konferált Bilinski osztrák pénzügyminiszterrel. A beszélgetés a bank-kérdés körül forgott és osztrák politikai körökben azt mondják, hogy Wekerlének ezuttal meg kellett győződnie arról, hogy a bankkérdés dolgában az osztrák kabinet magatartása mit sem változott. Ehhez képest konstatálható már most, hogy azok a közös értekezletek, amelyeket a jövő héten tartanak meg Bécsben, eredménytelenek lesznek. A magyar kormányt az osztrák merev álláspont fogja arra bírni, hogy a királynak beadja a lemondását. A felségtől tudniillik nem várható, hogy egy hatalmi szóval az osztrák kormányt álláspontja megváltoztatására bírja. A magyar kormány különben is ő felségének arról az álláspontjáról már régóta informálva van.

A török forradalom.

Minden hivatalos cátolet ellenére kétségtelen tény, hogy Törökországban a rend nem állott helyre, sőt a helyzet ma is válságos. Egyelőre nem lehet tudni, hova fejlődnek a viszonyok s vajjon megmenthetik-e az új törökök a hatalmat maguknak és az alkotmányt hazájuknak?

Távirati tudósításaink a következők.

A török kamara ülése.

Konstantinápoly, április 16. A kamarai ülésen Achmed Riza basa elnök, Taalat alelnök és négy kiváló ifju-török képviselő nem

Cromje tábornok, hadvezér, a költő tollára való bur nép szabadsághőse, kinek a vitézségét, hőstetteit, hősrégébe illő harcait a világ alig pár év előtt bámulta és magasztalta, a bur oroszlan, aki derekáról dicsőséggel oldotta le a kardot, azzal most erre a világvásárra került, hogy úgy mondjam lezorult. Angol bur harcot mutat be a levitézlett társaival és a vele szerződött emberekkel. Lóra kaptak, vágattak. Azután felvonulási, csatárláncba fejlődés, csata, De Wett tábornoknak az angol őrségen való áttörése, s. a. t. Mélyszégyen szájalom fog el, de a történelmi alak megalázó szereplését kimentti az a körülmény, hogy elvesztette a vagyont, nagyszámú családja van és hogy — Amerikában van, ahol más szemmel nézik a világot. Ami egy osztrák tábornoknak furcsa dolog lehet, itt nem az.

Egy séta a st. lousi világkiállítás területén meggyőz arról, hogy a világkiállítások nem járták le magukat, mint azt szeretik hangoztatni, arról véleményt hozni a torgalomba, mert ha minden nemzetnek nincs is belőle a meghozott áldozatoknak megfelelő anyagi és erkölcsi sikere, van az összeségnek. A világkiállítás iparkodásban tartja a világot és tíz évről tíz évre, most már van annyi előre haladás, mint azelőtt talán egy század alatt. A kiállítások, túlkörképei az emberiség előrehalá-

volt jelen. Az előzetes ülésen szükségesnek ísmerték föl és sürgősen javasolták, hogy a kamara a jelenlegi kritikus helyzetben együtt maradjon, amit az ifju-törökök is helyeseltek. A nyilvános ülés végén felolvasták a janinai ifju-török komité táviratát, amelyet a katonai és polgári hatóságok, valamint a görög metropolita is aláírt és amely kijelenti, hogy a kabinet bukása alkotmányellenes és utálatos cél érdekében idézték azt elő. Az új kabinet engedje át helyét a réginek, mert különben *mind nyájan készek Konstantinápoly ellen vonulni*. A kamara elhatározta, hogy a jeleni proklamáció értelmében válaszi azzal a figyelmeztetéssel, hogy a haza megmentése érdekében nyugodtan maradjanak. A titkos ülésben különben elhatározták, hogy minden képviselő ugyanily értelemben táviratozzon választó kerületének. Az elnökválasztást szombatra kellett halasztani, miután egyetlen jelölt sem kapott többséget.

Konstantinápoly, április 16. A kamarában a hangulat igen nyugott, különösen az ifju-török képviselők körében, akik már c-upán a vidék befolyásában biznak.

A kamara proklamációja.

Konstantinápoly, április 16. A kamarának a nemzethez intézett proklamációja az eseményeket a csapatokra nézve kedvezően és dicsérőleg írja le és azt mondja, hogy a kamara azok követelését és panaszait azonnal elintézte, mire a csapatok lecsendesedtek. A kötelességtudó kamara a lefolyt események méltánylásával, a seriatusi törvényt a jövőben is figyelembe fogja venni és hiven az alkotmány rendelkezéseire, amelyek a seriatusi törvénynek megfelelnek és a lakosság jogait garantálják, az ország haladása és boldogulása érdekében fog működni. Ezért a kamara az egész lakosságnak és hadseregnek azt ajánlja, hogy a haza érdekében ezentul tartózkodjék oly cselekvésektől, amelyek megzavarhatnák a nyugalmat.

Gyilkosság a szultán szemeláttára.

Berlin, április 16. A »Berl. Tagbl.« jelenti Konstantinápolyból: Borzalmas tetet követtek el az Azar Tevfik hadihajó matrózai. E hajón a kapitány állítólag azt parancsolta a matrózoknak, hogy egy

dásának. Azt hiszik, hogy a négy év előtti párisi 1900. évi világkiállítást nem mulja felül semmi. Imei Jöjj és láss! Jöttek is New Yorkból 36 óra alatt, San Franciscóból 96 óra alatt, Európából 10—12, Fiuméből 17 nap alatt, Ázsiából — mondjuk — egy havi utazással, de mégis itt voltak a világ népei, találkoztak, láttak, hallottak és tapasztaltak, úgy, hogy mindenki tanulhatott. Ma már nincs távolság, akadály, a világrészeket rendes hajó forgalom köti össze, a hegyek alagutakkal vannak átfurva, megrövidítve az utvonat. Az ember lezözi a legyűrhetetlennek tartott nehézséget. És mentek és láttak sokan, sokat, attól a pillanattól, mikor Washingtonban az elnök megnyomta a gombot és a futó villanyosság meghozta a megnyitási engedélyt, eladdig az időig, mikor a kapuzárást tartották.

A földkerekségéről oda sereglő különböző nemzetek fiait sokat irtak etről a páratlanul legszebb, legnagyobb és leggazdagabb világkiállítástól. Hoztam én is onnan egész életemre való tanulságokat. Irtak a st. louis-i világkiállítástól sokan, olvasták azt nagyon sokan, tanult aki irt, okult aki olvasott. Az emberiség művelődése, egy pályafokkal előbbre ment, haladottabbá lett. Sok dologban Európa, Ázsia, Afrika, szóval az ó világ. Amerikába járhat venségére iskolába. Az európai restelkedésről le kell tenni. Tanulni nem szégyen. Mindenki mindent nem tudhat.

ágyut a Yildiz-palota, egy másik ágyut pedig a porta ellen irányítsanak. A kapitány végre meg is töltötte az ágyukat és már tüzet is vezényelt. De a matrózok ekkor megtagadták az engedelmséget és a tisztet megölték. Így adják elő a matrózok a dolgot, de az ugylátszik koholmány. Tényleg azonban e hadihajó matrózai tegnap délben egy tisztet a Yildiz-palota elé hurcoltak, az ablakhoz hívták a szultánt és elmondották neki ezt a históriát.

Amikor a szultán azt kérdezte, hogy hol a bünös, a matrózok egy a Yildiz-palotától körülbelül száz méternyire levő fa mögöl előrángatták a kapitányt. A szultán anélkül, hogy a tiszthez az ellene emelt vádra vonatkozólag kérdést intézett volna, azt mondta, hogy a tisztet vigyék a palota örségére, hogy ott a seriatusi törvény értelmében halálra ítéljék és a hidon felakasszák. A szultán, hogy sajnálatát kifejezze, kezeit magasra emelte, ezt a kézmozdulatot azonban a matrózok félreértették, leütötték a tisztet, **szuronydöfésekkel megölték és a holttestet a Yildiz-palota előtt egy fára felakasztották**. A szultán, kit ez a szemeláttára elkövetett rémtett nagyon megrendített, szemtanuk állítása szerint sirva vonult vissza lakosztályába.

Fenyegetődző katonák.

Konstantinápoly, április 16. A minisztertanácsban tegnap Szalonikiból, Monasztirból és Janinából érkezett táviratokat olvastak fel, amelyek szerint az ottani helyőrségek azzal fenyegetődznek, hogy az esetben, ha az ifju-török kormányt vissza nem hejezik, Sztambul ellen vonulnak. A szultán egy udvari hivatalnokot küldött a minisztertanácsba azzal az üzenettel, hogy a vérontást Macedóniában meg kell akadályozni. A minisztertanács erre felkérte a szultánt, hogy tanácskozást a palotában folytathassa. A rendőrmiszter lemondott. A szultán a lemondást elfogadta.

Konstantinápoly, április 16. A szultán megvesztegeti a katonákat. A katonák 40 piasztért kaptak.

Konstantinápoly, április 16. A szaloniki vár, a harmadik hadtest parancsnoka a metropolita és más nagyállású hivatalnokok a régi kabinet visszahelyezését követelik s kijelentik, hogy ellenkező esetben Konstantinápoly ellen fognak vonulni.

Ifjutörök követ Angliában.

Szaloniki, április 16. Teljes bizonyossággal állítják, hogy az ifjutörök szövetség végrehajtó-bizottságának egyik tagját fontos megbizással Angliába küldték, hogy Grey külügyi államtitkárt személyesen informálja a Törökországban beállott fordulat okairól. Sok tisztt elhagyta Macedóniát és menekült bolgár területre.

György nem utazik.

Belgrád, április 16. György herceg, azzal az indokolással, hogy hazáját veszedelem fenyegeti, elhalasztotta utazását. Tegnap, a király elnöklete alatt minisztertanács volt. Konstatálni kell, hogy a vesztett remények helyébe új remények keltek.

Pórujárt békitő.

Belényesről telefonálja tudósítónk, hogy Kakacsnyben 13 án este a korcsmában vörös verekedés történt. Két testvér pálinkás fővel valami szerelmi féltékenység miatt összeküldözött s mikor ezek dulakodni kezdtek, egy Szere Vaszali nevű ember az egyik testvért pártját fogta, mire a másik legény kést rántott és Szere Vaszalit megsebesítette. Részletes tudósításunk a következő:

Szere Vaszali át ment az ünnepekre rokonához Szere Joszivhoz Kakacsnybe. 13 án este odabaza jól beboroztak s úgy 10 óra tájban átmentek a korcsmába egy pohár pálinkára.

Amint belépnek az ajtón, látják, hogy Handa Antal és Handa Péter egymással szembe állva erős hangon kötekednek.

— El is küldlek a másvilágra, ha rá mersz nézni arra a leányra — szól Péter az öcsésének.

— No az majd elvállik, — volt rá a válasz.

— Nesze, — szól ismét Péter és arcultította öcsését.

Ez az előleg.

Erre nagy dulakodás támadt.

Szere Vaszali közbe lépett s csititani kezdte a verekedő testvéreket.

— Eredj innen, mert te is kihuzod a lutrit, ordította a felbőszült Handa Péter. Szere Vaszali tovább békitette. Erre az ittas legény kést rántott s a békitő felé vágott. Mielőtt az védekezhetett volna, az éles kés levágta a bal fülét egészen töbe s még a nyakát is alaposan felhasította.

A szerencsétlen embert nyomban elöntötte a vér s összeesett.

Rögtön orvosért szaladtak, de mire az megérkezett a nagy vérvesztés következtében a sebesült eszméletét veszítette. Így szállították a belényesi kórházba. Rögtön megjelent a csendőrség is s letartóztatta a késelő legényt.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 18. A Biharmegyei Közművelődési Egyesület közgyűlése d. e. 11órakor.

A dzsiu dzsicsu bemutatása.

Érdekes előadásban mutatta be *Wladimir* mester tegnap délután a tüzőltő-laktanyában a dzsiu-dzsicsu birkózás fogásait. Az előadásban Glac Antal főispán, Rimler Károly polgármester, Gerő Ármin főkapitány, a városi tanács tagjai, Mezey Mihály tüzőltő főparancsnok, Sebestián Ottokár csendőrszázados, több csendőrtiszt és katonatiszt, rendőrtiszt, városi tisztviselő, a hírlapírók, továbbá egy csapat csendőr és rendőr voltak jelen s nagy érdeklődéssel szemlélték a bemutatott dolgokat.

Wladimir mester nem a birkózásnál, hanem az önvédelemnél, a támadásokkal szemben követendő eljárásokat, s különösen a rendőrség és a csendőrség részére szükséges ügyes mozdulatokat és fogásokat mutatta be. Ezen eljárásoknál az anatómiára fektette a főszult. Fogásainál megmagyarázta, hogy nagyobb erő nélkül is miként lehet valakit ártalmatlanná tenni, ha a legérzékenyebb testrészekre, szívre fekteti a védekező a főszult. Dr. Fánossy János rendőrtisztviselőn mutatta be, hogy egyszerű fogással miként lehet a támadást meg-

hiusítani. Érdekes előadásában kiterjeszkedett a támadás minden nemére. Bemutatta, hogy a késsel, revolverrel támadót mily könnyen lehet lefegyverezni, ha a megtámadott ismeri a fogásokat, ismeri, hogy adott helyzetben mit kell tenni a veszély elhárítására.

Egy-egy mutatványa élénk tetszést, és derűtséget keltett. Bemutatta, hogy miként lehet rendőrnök a legegyszerűbb fogásokkal úgy elbánni a renitens emberrel, hogy célját elérje, minden fegyverhasználat, vagy megsérelmezés nélkül. Beigazolta, hogy az ökölcsapással nem lehet úgy célt érni, mint ha valaki a kéz élével üt támadójának ütereire, izmaira. Egy-egy helyesen alkalmazott fogással pillanat alatt letéperi támadóját és tetszés szerint összeköti. Minden ember, de különösen a rendőrség nagy hasznát venné, ha a város kitaníthatná a rendőrlégénységet ezekre a fogásokra.

Wladimir mester már nem csak a külföldön, hanem hazánkban is több város rendőrségét kioktatta a dzsiu-dzsicsura. Mint halljuk ajánlatot tett Nagyvárad városának is, hogy a rendőrlégénységet hat hét alatt kioktassa ezekre a nagyon is szükséges fogásokra. Éppen nem lenne kidobott pénz, amit a város erre kiadna,

* **A Bmke holnapi közgyűlése.** A Bihar megyei Magyar Közművelődési Egyesület holnap vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében tartja folyó évi közgyűlését. A közgyűlésre az elnökség külön meghívókat nem küldött szét, miért is Glac Antal főispán ezután kéri az egyesület tagjait, hogy a közgyűlésen lehetőleg teljes számban jelenjenek meg. A közgyűlésen igen fontos ügyek kerülnek tárgyalásra, miért is igen kíváncsok, hogy az érdeklődés minél nagyobb arányban nyilvánuljon meg.

* **Elhunyt művész.** Táray Lajos, festő- és építőművész, a fiatal művészgeneráció egyik tehetséges tagja, szerdán Budapesten meghalt. A 25 éves Táray néhány héttel ezelőtt Berlinbe indult tanulmányútra, de a német fővárosban csakhamar tüdőgyulladást kapott, úgy hogy haza kellett szállítani s itt szerdán meghalt. Az elhunyt dacára fiatal korának, már néhány év óta rendes kiállítója volt a Műcsarnok tárlatainak, ahol különösen építészeti munkáival keltett föltűnést s ezekkel több díjat is nyert. Táray Lajos unokaöccse volt Táray Sándornak.

* **Tiszti alorvosi állások szervezése.** Nagyvárad város egészségügyi bizottsága ápril. hó 20 án délután ülést tart a városházán. Ez alkalommal a városi főorvos azon javaslatát tárgyalják, hogy a város három alorvosi állást szervezzen.

* **Igazgatóválasztás a kerületi munkásbiztosító pénztárban.** A Rác Mihály halálával megüresedett kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatói állásának betöltését holnap vasárnap fogja eszközölni a pénztár igazgatósága. A holnap tartandó igazgatósági ülés különösen izgalmasnak ígérkezik. Ugyanis az igazgatói állásra két pályázó van s mindkettőnek nagy pártja van. Legtöbb kilátása van a megválasztásra Kovács Benőnek a központól kiküldött igazgató helyettesnek, aki az ugyancsak állát viszonyok között volt pénztárt életképessé tette. Kovács megválasztása tehát nemcsak méltányos, de a pénztárra igen kíváncsok, mert egy idegen ember kezében a pénztár ismét a csőd szélére fog jutni.

* **A községi iskolai könyvtár a közönség szolgálatára.** A napokban a kulturálpalota ügyében tartott értekezleten szóba került, hogy a Nagyvárad városi községi iskolai könyvtár nyitassék meg a nagyközönség használatára. A könyvtár vezetősége értesíti lapunkat, hogy ezen óhaj már teljesítve van, amennyiben a közs. iskolai könyvtár nyitva van minden hétfőn és szombaton délelőtt 11—12 óráig. Minden 16 éven felüli egyén ingyen használhatja a könyvtár könyveit.

* **Halálozások.** Igaz részvéttel értesülünk a mélységes gyászról, amely Száborovszky Rezső várad-olaszai róm. katolikus tanítót és gyermekeit sújtotta, az övéi boldogságáért fíradhatatlan odaadással gondoskodó, hűn szerető hitves és édes anya Száborovszky Rezsőné szül. Schanner Anna elhunytával. Az áldott jó nő már hosszabb idő óta súlyos betegségben szenvedett, s az orvosi tudomány és a szerető férj és anyjukért rajongó gyermekeinek gondos ápolása nem tudták visszaadni egészségét. Csütörtökön délután, a halotti szentségek ájtatos felvéte után áldott lelkét visszaadta Teremtőjének. Bánatos férjén és gyermekein kívül nagyszámu testvérei és rokonai gyászolják elhunytát. Temetése ma, április 17-én délután 4 órakor lesz a Szent János utca 78. sz. házból.

Mészáros Ferencné szül. Nagy Margit, élete 26. évében Mezőkeresztesen elhunyt. Temetése ma, április 17-én délelőtt fél 10 órakor lesz Mezőkeresztesen.

* **Borsos locke.** A »Hajnal« című amerikai kath. folyóiratban olvassuk a következőket: A világhírű utról visszatért amerikai tengerész-katonákkal érdekes dolog esett meg Dél Franciaország kikötő városában, Marseilleben. Az Egyesült Államok néhány hajója horgonyt vetett ott egy vasárnap reggelén. A légénység katolikus része, 150 tagbaszakadt fiubement a városba szent misét hallgatni. A templomból kijövet nagy tömeg franciával találkozott, a kik csufondároskodva és buta megjegyzések közt kísérték a hajóra térő jámbor amerikanusokat. A katonák más hitű felebbvalóiknak és társaiknak így panaszolták el e támadást: »Ezek itt inzultáltak minket azért, a templomban voltunk. Mi amerikai polgárok vagyunk. Kívánjátok e, hogy továbbra is céltáblái legyünk az ily támadásnak és csufoskodásnak? Tesztek e valamit ez ellen? — A többiek felelete megható volt. Másnap 1400 amerikai tengerész, protestánsok és hitetlenek mind elmentek a 150 hitvallóval a szent misére! A csöcselék persze most jobbnak látta meghunyászkodva azon gondolkozni, hogy még is csak nagy különbség van amerikai meg francia köztársaság között. Emezeknél elcsapják a misére járó katonatiszteket és kurtavasra verik a katolikus légénységet, míg amazoknál még a nem pápista is tiszteletben tartja szentegyházunk törvényeit. — (Csak úgy mellékesen érdemes tudni, hogy az Egyesült Államok 14 ezernyi tengeri hadseregében ötezeren katolikusok, pedig a lakosság számarányához képest elég volna 1700 katolikus légény a hajóhadnak.)

* **Kinevezés.** Glac Antal főispán dr Nyes Kornél belényesi kórházi segédorvost tb. járási orvossá nevezte ki.

* **A felfüggesztett szakszervezetek.** A belügyminiszter annak idején tudvalevőleg a budapesti vas- és fémmunkások és a gázgyári munkások szakszervezetét felfüggesztette és vizsgálatot rendelt el ellenük. A vizsgálatot befejezték és a belügyminiszter most arról értesítette a fővárost, hogy a vizsgálat folyamán ugyan sok súlyos, alapszabályellenes dolgot tapasztalt, de mégis, mivel azt látta, hogy a

pénz egy részét munkások segítésére fordították, továbbá, mert a szakszervezetek első ízben adtak alkalmat a vizsgálat megindítására, a vas- és fémmunkások működését továbbra is tudomásul veszi, a gázgyári munkások szervezetét ellenben feloszlatta.

* **Romániába készülő munkásokkal szemben követendő eljárás.** A belügyminiszter a követendő körrendeletet adta ki: Hivatalos uton értesülést nyertem arról, hogy jogviszonyainkat szabályszerűen kiállított, aláírt és hatóságilag hitelesített szerződéssel előzetesen biztosítanak. Gyakran megtörténik azután, hogy köztük és munkaadók közt egyenetlenségek támadnak, sőt többször előfordul az is, hogy a bérvizony felbontása alkalmával a munkaadók munkásaikat holmijuk visszatartása által akarják a helyükön való továbbmaradásra kényszeríteni. Az illető külképviseleti hatóságaink teendőinek nagyrészt eoy vitás ügyekben való közbenjárások képezik, melyek a munkások és munkaadók közt fennálló bérvizonyokból erednek. A román prefekturák ilyen vitás kérdések elintézéséhez korábban készséggel nyújtottak segílyt, egy idő óta azonban azzal az indokolással, hogy a bérvizonyokból eredő ügyek magánjogi természetűek, illetékességüket leszállítják s a munkásokat a hozszadalmas és költséges peruttra utasítják. — Ilyképen természetesen a külképviseleti hatóságaink közbenjárása sem vezethet kellő eredményre s az anyagiakban rendszerint szűkölködő munkások gyakran már igen rövid idő alatt szorult helyzetbe jutnak külképviseleti hatóságaink terhére esnek s előbb-utóbb hazaszállításuk válik szükségessé. Avégből, hogy munkásaink az őket érhető károsodásoktól lehetőleg megóvassanak, felhívom a Cimet, intézkedjék az iránt, hogy a Romániába szülő utlevélért folyamodó munkakeresők, különösen a női munkások, nemkülönben a nevelőnők és ovónők a fent előadott körülményekre és arra is figyelmeztetést nyerjenek, hogy a romániai munkaadóikkal lehetőleg még utrakelésük, de mindenesetre munkába állásuk előtt kellő alakban, írásbeli szerződést kössenek. Budapest, 1909. február 15-én. A miniszter helyett Hadik s. k. államtitkár.

* **Szerencsétlenség vigyázatlanságból.** Belényesről tudatják, hogy 12-én délután Péter György nevezetű erdőmunkás vigyázatlanságból meglötte Antal István 15 éves nyégerfalusi fiut. A dolog így történt: Antal István Tulkán Györggyel átmentek Szudrics községbe ünnepelni. Miután jól beboroztak, kocsin hazaindultak Nyégerfalvára. Utközben felszállt a kocsijukra Péter György erdőmunkás, ki szintén alaposan kaputos volt. Mikor már jól kiértek az országútra, Péter elővette revolverét s lövöldözni kezdett a levegőbe. Vagy három lövést tett, miután a régi szerszám felmondta a szolgálatot. Elővette kését s piszkálni kezdte a patronokat. Egyszerre csak a revolver elsült s a golyó Antal István oldalába furódott. A szerencsétlenül járt fiut a kórházba vitték. A vizsgálat megindult.

* **Az osztályorsjáték huzása.** Az osztályorsjáték tegnapi huzásán a következő nagyobb nyeremények lettek kihuzva:

15.000 koronát nyert: 78186.
10.000 koronát nyert: 59655.
5.000 koronát nyert: 121816.
2.000 koronát nyertek: 822 8875 8939
9812 22215 47833 51431 53073 56250 88235
91357 91731 96403 101608.
1.000 koronát nyertek: 3628 9346 13640
25092 30187 37975 41722 56336 57514 60275
60730 66972 73117 78748 79397 81359 82002
90670 92084 96259 97199 100376 103568
114885 116831 121279.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

* **Ünnepi lövöldözés áldozata.** *Lelesden* történt husvét vasárnapján, mikor is ott szokásban van, hogy a legények a templom mellett vaktöltésekkel lövöldözni szoktak. *Mortán* Demeter pisztolya szédobta a csövet s a legény arcát a cső darabjai összemarcangolták. *Mortán* Demeter tudatlanul tele gyömöszölte pisztolya csövet puskaporral, majd arra kócot, papirt és földet préselt. Így aztán elsütötte a fegyvert. Természetes, az elfojtott puskapor darabokra tépte a fegyver csövet s a vaszilánkok nagy kárt tettek a legény arcába. Letépték a legény orrát csaknem a csontig, majd az állát s alsó arcát szaggatták széjjel. A póruljárt szerencsétlent a kórházba vitték. Állapota veszedelmes.

* **Találtak:** egy kulcsot, egy kalapot és egy séta pálcát. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen I. em. 7. sz. ajtó.

* **Ajánlat.** Perfekt magyar levelező, az egyszerű és kettős könyvitelben teljesen jártas beszér: magyar, német, román, szerb és horvát nyelven, nős, keresztény uriember állást keres. Címe a kiadóban.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Csöppség. (Diósi Nusival.)

Vasárnap délután: Aranyvirág, este: Bolond. Hétfő: A miniszter előszobájában, Ruhin orvos (Mándoky Béla jubileuma.)

Náday Ferenc.

A magyar színművészetnek komoly gyásza van. Ez a gyász Náday Ferenc halálával érte, aki hosszas szenvedés után meghalt Náday Ferenc a budapesti Nemzeti Színháznak volt tagja és neve maradandó lesz a legnagyobb magyar színművészek sorában. A Nemzetinek 1863 óta lett tagja.

A Nádainak, mint színművészeknek igen tág szerepköre volt.

Akár mint bonviván, akár mint jellemző, akár mint francia raisonneur, akár mint angol komikus: mindig friss volt, jókedvű volt, roppant okos és magával ragadóan pajkos. Mint ahogy a nálánál nagyobb egyéniségű Szigeti Józsefben mindig lappangott egy kis házsártosság, Vízváriban egy kis keserűség s Ujháziban mindig lappang egy kis filozófia: Nádayban mindig ott bujkált egy kis gaminság, a szó legjobb értelmében értett. Ő, aki az életben a legideálisabb gentleman volt, a színpadon ott emelkedett a legmagasabbra, ahol egész lából faragott svindlereket és svihákokat kellett adnia; vidám és felsőséges embermegvetőket, mert emberismerőket.

Aminthogy meg is volt benne a városi ember praktikus emberismerete, csak a komizása nem. De mint ahogy az életben megvolt benne a humorosan szakértő érdeklődés a sokféle hájak iránt, melyekkel az uri betyárok meg vannak kenve, az az erő is megvolt benne, hogy: a színpadra lépve, a festékekkel együtt ezeket a hájakat is képére tudja kenni, olyan maszk-ábrázattá, melyről nem egyhamar süll a bőr.

Hosszas betegség után szerdán délután halt meg.

A temetési szertartás tegnap délután fél négy órakor volt a régi Nemzeti Színház udvarán. A gyászos ünnepség az egyházi szertartással, majd az Operaház énekkarának hallott dalával kezdődött. Közben Tóth Imre igazgató beszélt, majd a Nemzeti Színház zenekara játszott Kun László vezetésével. A sir-

nál Náday Ferenc egyik volt pályatársa mondotta a bucsuztatót. Az elhunyt lelkiüdvéért ma délelőtt 11 órakor engesztelő szentmisét mondanak a ferencendi atyák belvárosi templomában.

A temetés délután folyt le óriási részvét mellett. A bucsubeszédet Tóth Imre mondotta.

Mándoky Béla jubileuma. A mai itjabb nemzedék csak hírből ismeri Nagyváradon Mándoky Bétát, de akik a régi Nagyvárad színeszetét ismerik, csak elismeréssel lehetnek azon férfiu iránt akihez a nagyvárad színművészet aranykora fűződik. Mándoky Béla 28 évig működött Nagyváradon s ezidő alatt két ízben igazgatója a nagyvárad debreceni színtársulatnak, amely az időben a magyar vidék legkiválóbb színtársulata volt. Ezelőtt negyven évvel lépett a színészi pályára s most a negyven éves fardulónál bucsuzik a nagyvárad közönségtől. Hétfőn lesz a nagyvárad Szigligeti Színházban a bucsu előadás, amelyet Nagyvárad előkelő közönsége ünnepélyességgel óhajja megjubilálni az agg művészt. Az ünnepélyt előkészítő mozgalom élén Glac Antal főispán és dr. Hoványi Géza színiügyi bizottsági elnök állanak.

A Csöppség. A Csöppség harc két utolsó előadása iránt is éppen olyan nagy az érdeklődés, mint a mikor ez az érdekes színházi csata megkezdődött. Ma este Diósi Nusival játszotta ezt a bájos, szívhez szóló szerepet s bizonyára neki is lelkes ünneplésben és ovációban lesz része. Holnap este hármass szereposztásban adják Fényes Samu darabját. Egyszerre lép fel Batizfalvi Eiza, Hevesi Gusztó és Diósi Nusival. természetesen mindegyik más-más felvonásban.

IRODALOM.

☒ **Imádságos keresztelésjárata Afrika megteréséért.** Cláver Sz. Péter társulata az összes híveket felhívja, hogy csatlakozzanak az imádságos keresztelésjárathoz, melyet minden évben Afrika megteréséért rendez, s mely egy Sz. József védőünnep (husvét után 3-ik vasárnap) előtt tartatott szokott kilenc napi ájtatosságból áll. Az imádságos keresztelésjárata az idén április 23-tól május 1-ig tart; a kilenc napi ájtatossághoz használható az egyháziilag jóváhagyott megkérdelő imádság Jézus legszentebb Szíve tiszteletére, melyet a megbold. P. Menyhardt László S. J. Zambzi-vidéki hit hirdető szerzett. Ezen imádság (imakönyv nagyságu alakban) tetszés szerinti mennyiségben kapható magyar, német, horvát, tót, illir, francia, olasz, angol, portugál, lengyel, cseh nyelveken ingyen és bérmentesen a következő címetől: Cláver Sz. Péter Társulat, Salzburg (Ausztria) Dreifaltigkeitgasse 12, — a Cláver Sz. Péter Társulatnak leadóállomása, Temesvár Gyárvaros, Péva-utca 15—II. — a Visszhang Afrikából: Irádaja, Budapest, IV. Ferenciek-tere 7. III. lépcső I. emelet.

☒ **A »Zászlók«** kitűnően szerkesztett ifjúsági lap legújabb (8.) száma ismét pompás képekkel s kiváló, bő és változatos tartalommal jelent meg. Egymást váltják fel a szebbnél szebb versek, tanulságos és mulattató közlemények. Hosszu, érdekesen megírt cikk foglalkozik a tibeti kutatóval Hedui Sveuvel s bemutatja a híres utazót remek képében. Apróbb kedves dolgok, képtalányok, rejtvények egész halmaza nyújt pompás szórakozást az ifju olvasónak. A díszes és pompás lapot Izsóf Alajos szerkeszti. Előfizetési ára egész évre 2 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII. Damjanich-utca 50.

☒ **Az elemi iskolázásról** érdekes kis füzetet irt dr. Rejtő Sándor budapesti orvos. Okoskodása a gyermeki elme fejlődésének természetes folyamata alapszik s kiemeli, hogy ez a folyamat egyik gyermeknél lassabb, másiknál gyorsabb. Ennek megfelelőnek kell lennie az elemi oktatásnak is, hogy mindenik gyermek elméje kellőleg foglalkoztassék és mégse legyen túlterhelve senki. Az iskolák az átlagszínvonalat, a középzszerűséget tartják szem előtt. A kik azon alul maradnak, azok részére a fővárosban itt-ott már alapítanak külön, gyengeelméjűek részére berendezett iskolákat. Ezeket a vidéken is meg kellene honosítani. De a mellett szükséges volna azok részére is külön iskolákat állítani, a kik az átlagon felül emelkednek, hogy ezek szellemi fejlődésében ne álljon be hanyatlás azért, mert az iskola a maga átlagszínvonalu módszerével nem tudja őket eléggé lekötöni. Rejtő ual az angol példára, a hol ez a módszer kitűnően bevált s valóban meggondolandó, hogy ha a gyenge tehetségekkel külön foglalkozunk, mennyivel érdesebb külön foglalkozunk az erős tehetségekkel is?

Hajnal. Az amerikai magyarság kiválóan szerkesztett havi folyóiratának áprilisi számába cikkeket irtak: Böhm Károly clevelandi plébános, Cserneczy István, Kubek A. Emil, Grósz Ferenc, Kun Pál és a szerkesztő, Messerschmidt Géza. Az áprilisi füzet új díszes címlappal jelent meg: a címlap felső részén a kis hazai falu, a hegyek fölött két föl a nap, Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya lebeg fölötté s egy angyal tartja a hit jelvényét, a keresztet; Alul pedig az amerikai tengerparti város, a maga gyáraival, óriási hidjaival, tengeri hajóival. A füzetet magát is több érdekes kép díszíti. Előfizetési ára egy évre egy dollár, Magyarországra 1 dollár 60 cent.

EGYESÜLETEK.

☒ **A biharmegyei pénzügyi tisztviselők szövetsége** f. hó 15-én fontos tárgyszorozatu választmányi gyűlést tartott a Biharmegyei Takarékpénztár helyiségében. Markovits Sándor elnöke alatt jelen voltak: Justh Károly és Rácz Jakab társelnökök, Kelen Béla főtitkár, Réder Ferencz, Hanslián Ede titkárok, továbbá ifj. Böszörményi Géza, Benedek Miksa, Cseréy Dezső, Diamandy József, Ehrlich István, Grosz Ignác, Gábor József, Haiser Gyula, Löbl Dezső, Nyul Ferencz, Róna Armin, Reich Ármán, Szemes Ferencz és Vékony Miklós. Markovits Sándor elnök a gyűlést megnyitva és a jegyzőkönyv hitelesítésére Cseréy Dezső és Nyul Ferenczet felkérve, előadja, hogy a pénzügyi tisztviselők nyugdíjügyének rendezésére kiküldött országos bizottság f. hó 18-án vasárnap ülést tart. Ezen nagyjelentőségű gyűlés lesz hivatva a Pénzügyi Tisztviselők Országos Nyugdíjgyűlésének tervezetét végleg megállapítani és egyben a nyugdíj-egyesület tényleges életbeléptetésének intenzívebb fogantatására, a pénzügyi tisztviselők II. országos kongresszusát Budapestre egybehívni. Kelen Béla főtitkár referálása után a biharmegyei nagyvárad pénzügyi tisztviselők szövetsége úgy határozott, hogy a nyugdíj-egyesület tervzetére vonatkozólag a f. é. március hó 14-én dr. Hoványi Géza diszelnök elnöke alatt tartott nagygyűlésen hozott módosítási javaslatokat teljes egészében fentartja.

Elnök jelenti továbbá, hogy a fenti gyűlés napján ugyancsak Budapesten a pénzügyi tisztviselők országos egyesülete is gyűlést tart. A választmány elhatározta, hogy a biharmegyei pénzügyi tisztviselők szövetsége vagy az országos nyugdíj-egyesület mielőbbi létesítése, vagy az annak érdekében összehozandó con-

Bartos H. és Tsa

Rákóczi-ut.

A tulajdonos halála miatt az összes áruk potomáron lesznek elárulva.

!! Berendezés eladó !!

Helyiség szerződéssel együtt azonnal kiadó.

FORMENTHOL

Kéz-és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalant!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS« gyógyszertárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

MAGYAR BANK

részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

Üzletfeleink érdekében egy nagyobb fővárosi jelzálogbankkal állandó összeköttetésbe lépve, abban a helyzetben vagyunk, hogy

nagyváradi házakra,

továbbá Biharmegyében levő földbirtokokra kedvező feltételek mellett

10, 20, 25, 40 vagy 50 éves

törlesztéses kölcsönöket adhatunk.

Már bekebelezett 6 százalékos vagy ezt meghaladó kamatozású kölcsönöket

olcsóbb kamatu

törlesztéses kölcsönre bélyeg- és illetékmentesen átváltoztatunk.

Mindennemű felvilágosítással intézetünk jelzálog osztálya készségesen szolgál.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonnizatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutanyos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, fairagaszok,
báli meghívók,
táncrendek, etlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdal szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1889-ben. Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. — TELEFON 180

A **tisztaság kedvelők** szíves figyelmébe ajánlom »Eonke« parquette és padlófémnyázam, kerli butor festékeim mindenféle színben brundinom, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem. Vevőimet 20 év óta előmerl pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! **Kérem cimemre ügyelni.** !!**Senki se mulassza el**

házát, kerjét lugasszóllókkal díszíteni. Minden, még a leghidegebb éghajlatoknak is teljesen megfelelő koránérő csemege és lugasszólló oltványokkal szolgálhatunk igen finom fajokból, teljesen kitogástalan prima minőségben Rparia alanyon oltva.

50 darab egy postacsomag.

KÉSZLETÜNK:

Borfajok:

1000 db Fehér burgundi	500 db Kecsececsecsü fehé
1500 > Leányka	600 > Madelaine angevine
2500 > Mézes fehé	400 > Francentali
8000 > Olasz rizling	2500 > Passatutti
8500 > Rulandi	700 > Musc. C. S. Fiacre
1000 > Musc. de Bordel.	300 > Csaba gyöngye
1700 > Tramini	600 > Dr Robert Hogg
1000 > Veltelini	800 > front. rouge
4000 > Oporto	5000 > Hamburg blanc
3600 > Musc. Ottonel	1600 > Malakoff Usum
3000 > Kövidinka	1000 > Szeremi zöld
8500 > Musios fehé	1300 > Meriot

Csemege és lugasszóllófajok.

8000 db Chasellas blanc
3000 > rouge
1000 > font. rouge
700 > Besson
800 > imp. rouge
1500 > Tokaji angevine
500 > Negropont
500 > Ezeréves Magyarország emléke
500 > Kossuth Lajos.

Fischer és Társaifaiskolák és szőlőoltvány-telepek
NAGYENYED, (Alsófehér m.)

7197—1909. rkp. szám.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. fokú iparhatóság közhírré teszi, hogy a Biharmegyei Takarékpénztár rtg. Kossuth-utcai zálogkölcsön üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtártyák f. évi május hó 5-ik napján reggel 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adni. Ezen árverésről az érdekelt elzalogosítók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tévéltszámai a kapitányi hivatal hird tési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1909. április 8.

Gerő,
r. főkapitány.**Hirdetések**

felvételnek

a kiadóhivatalban.

TÖRLESZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéréseknél telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **mehtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 4.50 kor.** 10 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.
Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek**, fényképező-lámpák, ugyancsak **5** százalékkal **kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,**izzólámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minyan nagyságban

Elvállaljuk**villamos világítási**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legelőnyösebb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.**Félix gyógyfürdő.**■ **Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.** ■

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, viz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknel, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-burut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknel, sárgaság és epeköveknel, meglepő gyógyhatás Tükör, kád, mór, szénsav és **Izap** fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, távirda, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!